

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: J. Č., zast. Mgr. Jiřím Kabudou, advokátem, se sídlem Frýdek – Místek, 1. máje 741, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o úpravu starobního důchodu, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 9. 2007, č. j. 17 Cad 128/2006 – 14,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 2. 10. 2006, č. X, č. III. byla zamítnuta žádost žalobce o úpravu starobního důchodu pro nesplnění podmínek čl. LXVII. bodu 1 zákona č. 264/2006 Sb. V odůvodnění rozhodnutí je uvedeno, že podle čl. LXVII. bodu 1 zákona č. 264/2006 Sb. se procentní výměra starobních důchodů přiznaných v období od 1. ledna 1996 do 30. června 2006 zvyšuje na žádost osobám, které dosáhly věku 50 let před 1. červencem 2006 a splnily ostatní podmínky uvedené v § 74a odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb. ve znění zákona 264/2006 Sb., osobám uvedeným v § 76 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb., a osobám, které vykonávaly před 1. lednem 1993 aspoň po dobu 15 let zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (popřípadě 10 let, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech), které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie, zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let. V

rozhodnutí je dále uvedeno, že podmínky pro úpravu starobního důchodu podle výše uvedeného článku účastník řízení nesplňuje, neboť v zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, byl před 1. lednem 1993 zaměstnán pouze po dobu 13 let.

V podané žalobě žalobce především namítal, že má odpracováno více jak 15 let v I. AA pracovní kategorii. Uvedl, že vykonával 2 roky vojenskou základní službu, kterou má obklopenou zaměstnáním v I. AA kategorii. Poukazoval dále na to, že v roce 1998 po dosažení 100 % prašné expozice musel požádat o předčasný starobní důchod, který byl vyšší, než sociální podpora.

V podání ze dne 26. 11. 2006 u vedl, že vojenská služba by měla být započtena v I. AA pracovní kategorii. Uvedl dále, že na jaře roku 1963 při odvodu mu dala OVS Karviná proti jeho vůli odklad o 1 rok s tím, že ho šachta potřebuje z nedostatku pracovních sil. Dne 9. 8. 1966 ho vedení dolu Fučík „vyzvedlo“ ze základní vojenské služby, i když měl sloužit 26 měsíců, tj. do konce září 1966. Dále uvedl, že v letech 1993, 1994 a 1995 pracoval v I. AA pracovní kategorii, která však poté byla zrušena. Po skončení práce nenašel zaměstnání, pobíral podporu a musel požádat o předčasný starobní důchod, který mu byl krácen. Dovožoval, že má nárok na úpravu starobního důchodu podle č. LXVII. bodu 1 zákona č. 264/2006 Sb.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 20. 9. 2007, č. j. 17 Cad 128/2006 – 14, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu dávkového spisu, z něhož zjistil, že žalobci byl přiznán rozhodnutím ze dne 19. 8. 1998 od 19. 2. 1998 starobní důchod podle § 31 zák. č. 155/1995 Sb. v částce 5464 Kč měsíčně. Podle osobního listu důchodového zabezpečení měl žalobce jako dobu zaměstnání zhodnoceno celkem 39 roků a 80 dní, do dosažení důchodového věku, tj. věku 57 let, žalobci chybělo 1096 dní, tj. 3 roky. Dále vycházel z toho, že žalobce má zhodnocenu dobu v hornictví, tedy v I. AA pracovní kategorii v letech 1961 – 1966 v rozsahu 1096 dní a 744 dnů v I. A pracovní kategorii (vojenská služba), a dále v letech 1983 až 1992 dobu v rozsahu 10 let. Citoval ustanovení bodu 1 č. LXVII. z. č. 264/2006 Sb., § 31 odst. 3 zák. č. 155/1995 Sb. a § 18 odst. 2 písm. a) zák. č. 100/1988 Sb. Konstatoval, že žalobce neplní podmínky pro úpravu důchodu výše uvedeného článku zák. č. 264/2006 Sb., neboť nemá do 31. 12. 1992 vykázano 15 let zaměstnání v I. AA pracovní kategorii, nevznikl mu nárok na starobní důchod v 55 letech věku a konečně je již poživatелеm starobního důchodu přiznaného podle § 31 zák. č. 155/1995 Sb. Žalobu proto jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce (dále též jen stěžovatel), a to z důvodu uvedeného v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Uvedl, že nesouhlasí se závěry soudu a žalované, a zdůrazňoval, že nastoupil k výkonu práce, která byla zařazena do zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech v roce 1961 a v době výkonu takto zařazené práce nastoupil k výkonu základné vojenské služby a po jejím vykonání znovu nastoupil do zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm v podzemí hlubinných dolů, a tuto práci vykonával do 5. 11. 1966. Stěžovatel souhlasil s tím, že podle § 18 odst. 2 zák. č. 100/1988 Sb. lze hodnotit náhradní dobu v I. pracovní kategorii, avšak podle § 14 odst. 2 písm. a) téhož předpisu,

zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm v podzemí v hlubinných dolech, je integrální součástí I. pracovní kategorie. Proto, pokud je náhradní doba obklopena výkonem práce v I. pracovní kategorii, a u stěžovatele jde o I. AA pracovní kategorii, je nutno tuto náhradní dobu započíst do výkonu práce v I. pracovní kategorii a je-li I. AA pracovní kategorie součástí I. pracovní kategorie, není důvodu nezapočítat mu náhradní dobu do výkonu práce I. AA pracovní kategorie, tj. do výkonu zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí hlubinných dolů. Je-li pak podle dosavadního výsledku dokazování nesporné, že má v zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech 13 let, pak s připočtením dvouleté náhradní doby má celkem odpracováno 15 let. Dovožoval, že splňuje podmínky pro úpravu důchodu podle zákona č. 264/2006 Sb. Kromě toho byl nucen přerušit dobu výkonu zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech z důvodu obecného zájmu, tj. z důvodu výkonu základní vojenské služby. Není proto jediného důvodu, aby pro výkon obecného zájmu, byl poškozen později při výpočtu výše starobního důchodu. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a uložil Krajskému soudu v Ostravě, aby věc znovu projednal.

Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že se s rozsudkem krajského soudu zcela ztotožňuje. Uvedla, že doba výkonu základní vojenské služby je zhodnocena v I. pracovní kategorii, neboť byla obklopena zaměstnáním v I. AA kategorii. Tato doba je hodnocena v souladu s ustanovením § 18 odst. 2 zák. č. 100/1988 Sb., a námitka, že se jedná o dobu zařazenou do kategorie I. AA podle ust. § 14 odst. 2 písm. a) zák. č. 100/1988 Sb., neobstojí. Navrhovala, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že ji stěžovatel podává z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle citovaného ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Z obsahu dávkového spisu plyne, že stěžovatel, narozený 19. 2. 1944, podal dne 27. 4. 1998 žádost o starobní důchod. Rozhodnutím ze dne 19. 8. 1998 mu byl přiznán od 19. 2. 1998 starobní důchod podle § 31 zák. č. 155/1995 Sb. v platném znění ve výši 5464 Kč měsíčně. Podle osobního listu důchodového pojištění ze dne 22. 5. 1997 má stěžovatel zhodnoceno v I. AA pracovní kategorii tuto dobu: od 23. 10. 1961 do 18. 2. 1962 – 119 dnů, od 19. 2. 1962 do 5. 11. 1966 – 977 dnů, od 3. 1. 1983 do 31. 12. 1985 – 1094 dnů, od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990 – 1826 dnů, od 1. 1. 1991 do 31. 12. 1991 – 364 dnů, celkem tedy 4746 dnů, což je 13 roků. Dále má zhodnoceno od 19. 2. 1962 do 5. 11. 1966 – 744 dnů v I. A pracovní kategorii.

Předpokladem postupu podle článku LXVII. bodu 1 zákona č. 264/2006 Sb. pro zvýšení procentní výměry starobního důchodu žalobce je (kromě výše citovaných podmínek) skutečnost, že jde o osobu, která vykonávala před 1. lednem 1993 aspoň 15 let zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (popřípadě 10

let, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku alespoň 55 let.

Podle § 21 odst. 1 zák. č. 100/1988 Sb. občan má nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň

- a) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech,
- b) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b), jestliže byl z tohoto zaměstnání převeden nebo uvolněn z důvodů uvedených v § 12 odst. 3 písm. d) a e),
- c) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h).

Podle § 14 odst. 2 zák. č. 100/1988 Sb., do I. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, a to a) zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, b) ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech, c) zaměstnání pod zemí při provádění podzemních staveb hornickým způsobem, d) zaměstnání členů leteckých posádek a pracovníků soustavně činných v letadle za letu, e) zaměstnání členů posádek námořních lodí, f) zaměstnání, v nichž se vykonávají zvláště těžké a zdraví škodlivé práce v hutích nebo v těžkých chemických provozech, g) zaměstnání kesonářů a potápěčů, h) zaměstnání vykonávaná v prostředí ohroženém ve významné míře ionizujícím zářením při úpravě a konečném zpracování radioaktivních surovin, v jaderných elektrárnách a při obsluze cyklotronu a výzkumného reaktoru; (a dále další zaměstnání uvedená pod písmeny i – l tohoto ustanovení). Podle § 18 odst. 1 zák. č. 100/1988 Sb. v jeho znění do 31. 5. 1993, jako doba zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie se započítává doba výkonu práce podle popisu pracovní činnosti zaměstnání uvedeného v příslušném resortním seznamu zaměstnání zařazených do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení.

Podle § 18 odst. 2 téhož zákona jako doba zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie se započítávají též a) náhradní doby s výjimkou doby nezaměstnanosti, b) doby stanovené nařízením vlády Československé socialistické republiky (nařízení vlády 117/1988 Sb. pozn. NSS), pokud jsou obklopeny dobou výkonu práce uvedenou v odstavci 1.

Podle § 18 odst. 3 téhož zákona jako doba zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a) se započítává za podmínky stanovené v odst. 2 z náhradních dob jen doba, po kterou měl občan nárok na nemocenské nebo podporu při ošetřování člena rodiny; jestliže bylo zaměstnání přerušeno jinými náhradními dobami, započítávají se tyto doby jako doba zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. b).

Z výše uvedeného tedy plyne, že splňoval-li občan podmínku soustavného a v průběhu kalendářního měsíce převážného výkonu prací uvedených v resortním seznamu vydaném příslušným ústředním orgánem podle popisu práce uvedeného v tomto resortním seznamu, hodnotí se mu tato doba v I. nebo II. pracovní kategorii a organizace ji takto vykazovala na evidenčním listu důchodového zabezpečení v rubrice „počet započtených dnů“ označené kódovými čísly 673 až 677 a římskými číslicemi II. a I. Jako doba zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie se pracujícím podle § 18 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení a § 5 nařízení vlády č. 117/1988 Sb. započítávala bez dalších podmínek doba výkonu práce podle popisu pracovní činnosti zaměstnání uvedeného v příslušném resortním seznamu, a dále jestliže byla obklopena touto dobou i náhradní doba, s výjimkou doby nezaměstnanosti a další doby uvedené v nařízení vlády č. 117/1988 Sb.

Obklopeností započitatelných dob dobou zaměstnání (výkonu prací) zařazeného do I. (II.) pracovní kategorie se rozuměla skutečnost, že započitatelné době bezprostředně předchází a na ni bezprostředně navazuje doba zaměstnání (výkon práce) zařazeného do preferované pracovní kategorie. Stejně se posuzovaly případy, kdy na dobu zaměstnání (výkon práce) zařazeného do I. (II.) pracovní kategorie bezprostředně navazuje postupně více započitatelných dob a poté znovu doba zaměstnání (výkon práce) zařazeného do I. (II.) pracovní kategorie. Podmínka obklopenosti započitatelných dob dobou zaměstnání v preferované pracovní kategorii se považovala za splněnou také, jestliže občan za trvání započitatelné doby, navazující na dobu zaměstnání (výkon práce) zařazeného do I. (II.) pracovní kategorie, vznikl nárok na starobní, invalidní nebo částečný invalidní důchod. V ostatních případech, nebyla-li splněna podmínka obklopenosti výše uvedených dob dobami zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie (tyto doby buď na doby zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie vůbec nenavazovaly nebo jim nepředcházely, nebo jim jen předcházely a nebo na ně jen navazovaly), posuzovaly se výše uvedené započitatelné doby jako doby zaměstnání III. pracovní kategorie.

Zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví, která se vykonávala pod zemí v hlubinných dolech, se od 1. července 1982 nařízením vlády 73/1982 Sb. rozdělila do dvou skupin, na které se váže v důchodovém zabezpečení rozdílný rozsah zvýhodnění. Jde o – zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (§ 14 odst. 2 písm. a) z. č. 100/1988 Sb., tzv. I. AA pracovní kategorie a – ostatní zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech (§ 14 odst. 2 písm. b) zákona o sociálním zabezpečení I. A pracovní kategorie).

Pokud jde o započítávání náhradních dob a některých dalších dob, kdy pracovník zaměstnání I. AA pracovní kategorie fakticky nevykonával, pak platilo, že z náhradních dob se započítávala jako doba zaměstnání I. AA pracovní kategorie pouze doba, po kterou měl občan nárok na nemocenské nebo podporu při ošetřování člena rodiny; ostatní náhradní doby se při splnění podmínky obklopenosti dobou zaměstnání I. AA pracovní kategorie započítávaly jako doby zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb. – I. A pracovní kategorie. Další započitatelné doby, které se započítávaly při splnění podmínky obklopenosti jako doby I. AA pracovní kategorie (tedy jako doby zaměstnání I. pracovní kategorie se stálým pracovištěm v podzemí hlubinných dolů podle §

14 odst. 2 písm. a) zák. č. 100/1988 Sb.), jsou doby uvedené v § 5 a 6 nařízení vlády 117/1988 Sb.

V posuzované věci se stěžovatel dovolává v kasační stížnosti toho, že byl-li výkon základní vojenské služby obklopen výkonem zaměstnání I. AA pracovní kategorie, pak není důvodu nezapočítat mu tuto náhradní dobu rovněž jako dobu zaměstnání I. AA pracovní kategorie.

S tímto názorem stěžovatele však nelze souhlasit. Doba služby v československých ozbrojených silách patřila podle zákona č. 100/1988 Sb. mezi náhradní doby uvedené v § 9 odst. 1 (§ 9 odst. 1 písm. a). Tuto náhradní dobu však nelze zaměňovat s náhradní dobou uvedenou v § 9 odst. 1 písm. f) téhož zákona – tedy dobou, po kterou měl občan nárok na nemocenské nebo podporu při ošetřování člena rodiny. Přitom z ustanovení § 18 odst. 3 zák. č. 100/1988 Sb. je zcela jednoznačné, že jako doba zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a) zák. č. 100/1988 Sb. – tedy zaměstnání I. AA pracovní kategorie, se z náhradních dob započítávala pouze doba, po kterou měl občan nárok na nemocenské nebo podporu při ošetřování člena rodiny. Jiné náhradní doby, tedy i doba výkonu základní vojenské služby, se započítávala jako doba zaměstnání uvedeného § 14 odst. 2 písm. b) zák. č. 100/1988 Sb., tedy jako doba I. A pracovní kategorie.

Se zřetelem k výše uvedenému je třeba dospět k závěru, že stěžovateli je možno jako dobu v I. AA pracovní kategorii zhodnotit pouze výše uvedených 13 roků, a pak tedy uvedenou podmínku pro úpravu důchodu podle článku LXVII. zákona č. 264/2006 Sb. nesplňuje, neboť nárok na starobní důchod v 55 letech věku mu nevznikl.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel nebyl s kasační stížností úspěšný a žalované právo na náhradu těchto nákladů ze zákona nevzniklo (§ 60 odst. 1, 2 a § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. ledna 2008

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu